

METODOLOŠKO POJASNILO

OBREMENITVE Z DAVKI IN SOCIALNIMI PRISPEVKI

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Obremenitve z davki in socialnimi prispevki, Slovenija, letno (Prva objava)

Vsebina:

1. NAMEN
2. PRAVNA PODLAGA
3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI
4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA
5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV
6. DEFINICIJE
7. POJASNILA
8. OBJAVLJANJE PODATKOV
9. REVIDIRANJE PODATKOV
10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Pripravila: Anja Erjavec

Zadnjič osveženo: 30. 9. 2016

1. NAMEN

Namen objave podatkov o davkih in socialnih prispevkih je prikaz letnega gibanja obremenitve z davki in socialnimi prispevki v Sloveniji. Med ključne statistike sodijo davčni prihodki, davki na proizvodnjo in uvoz, davki na dohodke, davki na kapital in socialni prispevki.

2. PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta št. 549/2013 z dne 21. maja 2013 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Evropski uniji (CELEX: 32013R0549)

Podatki so mednarodno primerljivi in prispevajo k ustvarjanju evropske statistike.

3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enoti, ki ju opisujejo objavljeni podatki, sta davki in socialni prispevki. Davke in socialne prispevke ločimo glede na transakcije in sektor. Transakcije prikazujejo vrsto davkov in socialnih prispevkov, sektor pa označuje prejemnika davkov in socialnih prispevkov.

4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Podatki o trošarinah in uvoznih dajatvah se zajemajo po načelu obračunane vrednosti, podatki o drugih davkih pa po načelu čistega denarnega toka, razen podatkov o nekaterih davkih, ki se zajemajo po načelu enomesečne časovne prilagoditve denarnega toka. Podatek o DDV se do vključno leta 2008 zajema po načelu obračunane vrednosti, od leta 2009 naprej pa po načelu enomesečne časovne prilagoditve denarnega toka. Po načelu enomesečne časovne prilagoditve denarnega toka so se do leta 2005 zajemali tudi podatki o davku od novih motornih vozil, o davku na promet rabljenih motornih vozil, o davkih od prometa zavarovalnih storitev, o davkih od posebnih in klasičnih iger na srečo in o davku na izplačane plače. Od leta 2005 dalje pa se je (zaradi manjšega obsega teh prilagoditev v celotni vrednosti) od podatkov o davkih na proizvodnjo in uvoz po načelu enomesečne časovne prilagoditve, zajemal le podatek o davku na izplačane plače. Od leta 2007 do leta 2008 se je davek na izplačane plače obračunaval po načelu čistega denarnega toka, s 1. januarjem 2009 pa je obveznost plačevanja te dajatve prenehala.

Pri zajemanju podatkov o dohodnini se upoštevajo sprotna mesečna akontacijska vplačila po načelu enomesečne časovne prilagoditve denarnega toka, poračun dohodnine, katerega plačila se začnejo približno v juniju naslednjega leta, pa po načelu 5-mesečne časovne prilagoditve denarnega toka. Letni podatek o davku na dobiček gospodarskih družb se knjiži po načelu časovne prilagoditve denarnega toka. Podatki o

drugih davkih na dohodke, zastopanih z manjšim deležem, se zajemajo po načelu čistega denarnega toka.

Vsi drugi tekoči davki in davki na kapital se zajemajo po načelu čistega denarnega toka. Plačila prispevkov se zajemajo po načelu enomesečne časovne prilagoditve denarnega toka. Podatki o pripisanih socialnih prispevkih delodajalcev se ocenijo z metodo ekstrapolacije na podlagi Ankete o stroških dela. Prejemki institucij EU se v nacionalnih računih prikazujejo obračunsko in po bruto načelu.

5. ZBIRANJE PODATKOV IN VIRI PODATKOV

- Od leta 2005 dalje je naš glavni podatkovni vir Ministrstvo za finance, ki nam mesečno posreduje:
 - bilance prihodkov in odhodkov za državni proračun,
 - bilance prihodkov in odhodkov občinskih proračunov,
 - bilance Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ) in
 - bilance Zavoda za zdravstveno zavarovanje (ZZZS);
- mesečno poročilo Ministrstva za finance o neto položaju proračuna RS do proračuna EU;
- četrletni podatek o davku na dodano vrednost (DDV);
- mesečni podatek o uvoznih dajatvah in davku na dodano vrednost, obračunanem pri uvozu;
- mesečni podatek o trošarinah;
- letni podatek o davku na dobiček gospodarskih družb (pridobimo ga od Ministrstva za finance, in to v 4 mesecih po koncu obračunskega leta).

6. DEFINICIJE

Davki na proizvode (D. 21) so davki, ki se plačujejo na enoto posameznega proizvedenega ali menjanega blaga ali storitve. Davek se lahko obračuna z denarnim zneskom na količinsko enoto blaga ali storitve ali kot določen odstotek cene na enoto (ad valorem). Med davki na proizvode ločimo tri glavne skupine: v prvi skupini so davki tipa DDV (D. 211), v drugi davki in dajatve na uvoz razen DDV (D. 212), v tretji pa davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov (D. 214).

Davki tipa DDV (D. 211) so davki na blago ali storitve, ki jih podjetja zbirajo v stopnjah in ki na koncu v celoti bremenijo končne kupce. Ti davki obsegajo poleg DDV tudi druge odbitne davke, zaračunane po podobnih pravilih, kot veljajo za DDV.

Davki na dajatve in uvoz razen DDV (D. 212) obsegajo obvezna plačila razen DDV, s katerimi država ali institucije EU obdavčujejo uvoženo blago in storitve ter omogočajo njihovo prosto kroženje na določenem ekonomskem ozemlju od nerezidenčnih k rezidenčnim enotam. V to skupino davkov spadajo uvozne dajatve, dajatve na uvožene kmetijske proizvode, trošarine na uvožene proizvode, splošni prodajni davki, davki na posebne storitve in dobički javnih podjetij, ki imajo monopol za uvoz posameznega blaga ali storitev.

Davki na proizvode razen DDV in uvoznih davkov (D. 214) obsegajo davke na blago in storitve, ki postanejo obveznost kot posledica proizvodnje, izvoza, prodaje, transferja, najema ali dobave teh proizvodov ali storitev ali kot posledica njihove porabe za lastno potrošnjo ali lastne investicije. Ti davki vključujejo trošarine in davke na potrošnjo, kolkovino na prodajo določenih proizvodov, davke na finančne in kapitalske transakcije, davke na motorna vozila, davke na igre na srečo, davke na zavarovalne premije, druge davke na določene storitve (hotelske, transportne, komunikacijske, oglaševalske ipd.), splošne prodajne ali prometne davke, dobičke fiskalnih monopolov, izvozne dajatve ter druge davke na proizvode.

Drugi davki na proizvodnjo (D. 29) obsegajo vse davke, ki bremenijo podjetja zaradi njihovega ukvarjanja s proizvodnjo, ne glede na količino ali vrednost proizvedenega ali prodanega blaga. Ti davki zajemajo predvsem davke na lastništvo in uporabo zemljišč, zgradb in drugih objektov, davke na uporabo osnovnih sredstev, davke na plačilno listo, davke na mednarodne transakcije, davke za pridobitev poslovnih in profesionalnih licenc, davke na onesnaževanje in negativno kompenzacijo kmetom v sistemu pavšalnega nadomestila DDV.

Davki na dohodke (D. 51) obsegajo davke na dohodke, dobičke in kapitalske dobičke. Najpomembnejši med njimi so davki na dohodke posameznika ali gospodinjstva, imenovani tudi dohodnina. Skupino davkov na dohodke dopolnjujejo še davki na dohodke ali dobičke gospodarskih družb in davki na dobitke pri igrah na srečo.

Drugi tekoči davki (D. 59) obsegajo tekoče davke na kapital (to so davki na lastništvo ali uporabo zemljišč in zgradb ter tekoči davki na neto premoženje in druga sredstva), plačila gospodinjstev za pridobitev dovoljenj in pravic (kot so vozniška, pilotska, radijska dovoljenja, dovoljenja za strelno orožje, ribolov, od leta 2008 dalje pa tudi RTV-prispevek in podobno) in druge tekoče davke.

Davki na kapital (D. 91) obsegajo občasno, v nerednih intervalih plačljive davke na vrednost premoženja v lasti ali na vrednost premoženja, katerega lastništvo je preneseno z enega subjekta na drugega zaradi obdaritve, dedovanja ipd. V to kategorijo spadajo davek na dediščine in darila, davek na bilančno vsoto bank in hranilnic ter odškodnina za spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča in gozda.

Dejanski socialni prispevki (D. 611, D. 613) obsegajo prispevke, ki se vplačujejo v različne sheme socialne varnosti z namenom, da upravičencu lajšajo bremena, ko nastane zavarovalni primer (bolezen, starost, nezaposlenost itd.). Podatki so v viru prikazani ločeno po vrsti zavarovanja, za katero se plačujejo prispevki (prispevki za zaposlovanje, prispevki za starševsko varstvo, prispevki za zdravstveno zavarovanje, prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje), in po statusu vplačevalca (prispevki delodajalcev, delojemalcev, samozaposlenih in nezaposlenih oseb).

Pripisani socialni prispevki delodajalcev (D. 612) so protipostavka nadomestilom plač za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni, nesreč ipd., ki jih izplačuje delodajalec neposredno v dobro svojim delojemalcem. Ta nadomestila niso pogojena s plačili dejanskih prispevkov delodajalca v sklad za socialno varnost delojemalca.

Kapitalski transferji države drugim sektorjem na osnovi obračunanih, toda neizterljivih zneskov (D. 995) so kategorija, ki se uporabi kot protipostavka zneskom, ki so bili z davčnimi deklaracijami obračunani, vendar zaradi različnih razlogov zelo verjetno ne bodo nikoli izterjani.

Prejemki institucij EU zajemajo prejemke v obliki carinskih dajatev in dajatev na uvožene kmetijske proizvode.

Izvedeni davčni kazalniki

Implicitne davčne stopnje merijo dejansko povprečno davčno obremenitev potrošnje, dela in kapitala. Izračunajo se kot razmerje med seštevkom davčnih prihodkov posamezne ekonomske funkcije in davčno osnovo, izračunano na podlagi podatkov iz nacionalnih računov.

Implicitna davčna stopnja na potrošnje se izračuna kot razmerje med prihodki od davkov na potrošnje in izdatki gospodinjstev za končno potrošnje po domačem konceptu. Implicitna davčna stopnja na potrošnje je sestavljena iz štirih podkategorij:

- implicitna davčna stopnja na potrošnje – DDV
- implicitna davčna stopnja na potrošnje – energija
- implicitna davčna stopnja na potrošnje – alkohol in tobak
- implicitna davčna stopnja na potrošnje – ostanek

Seštevek podkategorij je skupna implicitna davčna stopnja na potrošnje.

Implicitna davčna stopnja na zaposleno delovno silo meri povprečno efektivno davčno obremenitev dohodkov od dela v gospodarstvu. Izračuna se kot razmerje med celotnimi prihodki od davkov in socialnih prispevkov na zaposlene in sredstvi za zaposlene.

Implicitna davčna stopnja na kapital prikazuje povprečno davčno obremenitev dohodkov od kapitala v gospodarstvu. Uporabljena metodologija omogoča izračun štirih implicitnih davčnih stopenj na kapital:

- Implicitna davčna stopnja na kapital se izračuna kot razmerje med celotnimi prihodki od davkov in socialnih prispevkov na kapital in posameznimi postavkami nacionalnih računov.
- Implicitna davčna stopnja na kapitalske in poslovne dohodke se izračuna kot razmerje med seštevkom celotnih prihodkov od davkov in socialnih prispevkov na kapitalske in poslovne dohodke in posameznimi postavkami nacionalnih računov.
- Implicitna davčna stopnja na dohodke podjetij se izračuna kot razmerje med celotnimi prihodki od davka na dohodke ali dobičke finančnih in nefinančnih družb in posameznimi postavkami nacionalnih računov.

- Implicitna davčna stopnja na kapitalske in poslovne dohodke gospodinjstev in samozaposlenih se izračuna kot razmerje med celotnimi prihodki od davkov in socialnih prispevkov na kapitalske in poslovne dohodke gospodinjstev in samozaposlenih in posameznimi postavkami nacionalnih računov.

7. POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Evropski sistem integriranih ekonomskih računov (ESR 2010) določa obvezen prikaz podatkov po institucionalnih sektorjih prejemnikih in njihovih podsektorjih. Pri davčnih obremenitvah sta to sektorja S. 13 država in S. 2 tujina. Sektor država se deli na tri podsektorje: na S. 1311 centralna država, S. 1313 lokalna država in S. 1314 skladi socialne varnosti. V sektorju tujina je za to statistično raziskovanje pomemben le podsektor S. 212 institucije Evropske unije, ki je postal relevanten z vstopom Slovenije v Evropsko unijo leta 2004, ko je Slovenija kot članica postala dolžna izpolnjevati finančne obveznosti do evropskega proračuna.

V skladu z ESR 2010 se davki delijo na tri glavne skupine: na davke na proizvodnjo in uvoz (D. 2), na tekoče davke na dohodke, premoženje itd. (D. 5) in na davke na kapital (D. 91). Davki na proizvodnjo in uvoz (D. 2) se dalje delijo na davke na proizvode (D. 21) in na druge davke na proizvodnjo (D. 29), tekoči davki na dohodke, premoženje itd. (D. 5) pa na davke na dohodke (D. 51) in na druge tekoče davke (D. 59). Socialni prispevki (D. 61) se delijo na dejanske socialne prispevke delodajalcev (D. 611), pripisane socialne prispevke delodajalcev (D. 612) in dejanske socialne prispevke gospodinjstev (D. 613).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

POSTOPEK IZRAČUNA DDV

Kategorije davkov in socialnih prispevkov se v nacionalnih računih lahko zajemajo po načelu obračunane vrednosti (knjiženje v času nastanka dogodka, katerega posledica je plačilo), po načelu čistega denarnega toka (knjiženje v času izvedbe plačila za nastali dogodek) ali pa po načelu časovne prilagoditve denarnega toka (znesek plačila se prenese v čas, ko je dogodek nastal).

Za izračun davka na dodano vrednost (DDV) uporabljamo časovno prilagojeni denarni tok z enomesečnim zamikom. Temu prištejmo vrednost DDV, obračunanega pri uvozu po carinskih deklaracijah. Vrednost DDV se zmanjša za negativno kompenzacijo kmetov v sistemu pavšalnega nadomestila DDV. V ta sistem spadajo kmetje, ki za dobavo blaga in storitev kupcem zahtevajo t. i. pavšalno nadomestilo. To je do vključno leta 2009 znašalo 4 % odkupne vrednosti, od leta 2010 pa znaša 8 % odkupne vrednosti. Ta znesek DDV kmetje v celoti zadržijo, saj niso davčni zavezanci za DDV in nimajo pravice do odbitka vstopnega DDV, ki ga plačajo pri svojih nabavah. Razlika med zneskom pavšalnega nadomestila kmetom in zneskom DDV, ki bi ga kmetje lahko odbili, če bi bili v standardnem sistemu DDV, je kompenzacija, negativna (če je znesek

negativen) ali pozitivna (če je znesek pozitiven). Kompenzacija se izračuna kot 4- ali 8-odstotna kompenzacija kmetom na proizvode, prodane davčnim zavezancem za DDV, zmanjšana za znesek DDV, plačan pri nabavi inputov, in povečana za znesek DDV, ki je bil apliciran na znesek končne potrošnje na kmetijah in neposredne prodaje končnim potrošnikom.

8. OBJAVLJANJE PODATKOV

Podatke objavljamo:

Letno:

- Podatkovni portal SI-STAT: Ekonomsko področje – Računi države – [Obremenitve z davki in socialnimi prispevki po vrsti dajatve](#) (v mio. EUR, % BDP in struktura)
- Prva objava (Bruto domači proizvod in nacionalni računi, računi države): »Obremenitve z davki in prispevki za socialno varnost, Slovenija«
- Statøpis.
- Statistical Office of the European Communities (EUROSTAT).

9. REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Revidiranje podatkov je načrtovano in se izvaja enkrat letno, hkrati s pripravljanjem podatkov za redno objavo v mesecu septembru. Nanašajo se na zadnji dve predhodni leti, leti t-1 in t-2.

9.2 PRELOMI V ČASOVNI VRSTI

Do leta 2005 so bila naš glavni podatkovni vir mesečna poročila o razporejenih javnofinančnih prihodkih in kritju (Poročilo B-2) Uprave RS za javna plačila (UJP). Ta je mesečna plačila javnofinančnih prihodkov zbirala in obdelovala po podsektorjih držav. Od leta 2005 pa je naš glavni podatkovni vir Ministrstvo za finance.

Do vključno leta 2008 je po nacionalnih računih DDV kot obračunska kategorija enak vrednosti davka, ki se obračunava pri uvozu po carinskih deklaracijah in pri neto obveznosti oziroma plačilu davčnih zavezancev v sistemu davka na dodano vrednost v obračunskem obdobju. Od vključno leta 2009 naprej uporabljamo za izračun DDV časovno prilagojeni denarni tok z enomesečnim zamikom.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>

10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Ni drugih metodoloških gradiv.